

Justitiedepartementet
ju.L4@regeringskansliet.se

Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1)

Dnr Ju2024/00057

Sammanfattning

Skolverket yttrar sig över de förslag som är relevanta för myndighetens verksamhet samt utifrån perspektivet att elever ska ha tillgång till utbildning i en trygg miljö och att lärare ska ha goda förutsättningar att utföra sitt arbete.

Skolverket avstyrker de förslag som avser förändringar i det straffrättsliga skyddet för tjänstemän. Detta bland annat mot bakgrund av att det i betänkandet inte är tydligt motiverat att det föreligger ett behov av de straffrättsliga förändringarna.

Skolverket tillstyrker förslaget om en reglering som möjliggör att namn får utelämnas i en skriftlig underrättelse om beslut i vissa särskilda fall.

Skolverkets synpunkter

Det straffrättsliga skyddet för tjänstemän

Skolverket instämmer inledningsvis i att brott som begås mot en tjänsteman på grund av dennes myndighetsutövning är allvarligt, eftersom det både direkt och i förlängningen är ett angrepp inte bara mot den enskilde individen utan även mot den allmänna verksamheten som sådan. Det är dock Skolverkets uppfattning att utredningen inte med tillräcklig tydlighet och tyngd förklarar och motiverar behovet av en skärpning av straffskalan för befintliga brott samt av en utvidgning av det straffbara området.

Utredningen motiverar de straffrättsliga förändringarna med att det finns indikationer på en både ökad och grövre brottslighet mot tjänstemän. Den statistik som utredningen hänvisar till talar emellertid inte med tydlighet för att så är fallet.

Vidare framgår av betänkandet att det förebyggande arbetet är mycket viktigt för att minska tjänstemannens utsatthet för våld, hot och trakasserier. Det framgår även att arbetsgivare fullgör sina åtaganden i arbetsmiljöhänseende i varierande

grad samt att bristande arbetsmiljöarbete påverkar tjänstemannens utsatthet. (betänkandet s. 109-111). Mot bakgrund av detta menar Skolverket att en skärpning av straffskalan för befintliga brott samt en utvidgning av det straffbara området bör föregås av en utförligare bedömning av huruvida de föreslagna åtgärderna skulle behövas även om bristerna i arbetsmiljöarbetet först åtgärdades.

Skolverket noterar också att regeringen har givit Arbetsmiljöverket i uppdrag att analysera anmälningar om hot och våld mot lärare och annan skolpersonal. Syftet med uppdraget är att få en tydligare bild av vilka faktorer som orsakar hot- och våldssituationer samt andra viktiga mönster och tendenser för att kunna vidta åtgärder. Skolverket anser att det kan finnas anledning att invänta resultatet av Arbetsmiljöverkets analys innan lagstiftaren vidtar åtgärder för att skärpa straffskalan samt för att utvidga det straffbara området, i vart fall inom skolans område.

Utbildningspersonal omfattas av flera av utredningens förslag på straffrättsliga förändringar. Av betänkandet framgår att utbildningspersonal inte direkt omfattas av det nya brottet, förolämpning mot tjänsteman. Trots det kommer utbildningspersonal att omfattas även av detta förslag i den mån förolämpningen sker i samband med myndighetsutövning, till exempel vid beslut om betyg. Föreslagna förändringar innebär därmed utökade straffrättsliga följder för elever mellan 15 och 18 år. Skolverket anser därför att förslagen måste analyseras utifrån barnkonventionens princip om barnets bästa. Skolverket noterar att det i betänkandet saknas en sådan analys.

Mot bakgrund av det ovan anförda avstyrker Skolverket de förslag som avser förändringar i det straffrättsliga skyddet för tjänstemän.

En minskad exponering av offentliganställdas namn

I Skolverkets myndighetsutövning har framkommit ett behov av att kunna anonymisera beslutsfattare och föredraganden i sådana särskilda situationer, då det kan befaras att tjänstemän kan komma att utsättas för våld eller annan allvarlig olägenhet till följd av att ett beslut fattas. Frågan om möjligheten att anonymisera beslutsfattare har bland annat aktualiserats i samband med att myndigheten beslutar om större återkrav av beviljat statsbidrag.

Skolverket anser emellertid att de överväganden som framgår av betänkandet i fråga om proportionaliteten och ändamålet med en sådan reglering är rimliga och väl underbyggda. Skolverket instämmer därför med den bedömning som utredningen gör i denna del.

Skolverket tillstyrker det förslag som har lämnats avseende en möjlighet att i vissa särskilda fall underrätta om beslut utan att ange beslutsfattarens namn. En sådan reglering bör tillämpas endast när det finns konkreta omständigheter som

medför risk för våld, hot eller trakasserier och som därför motiverar att namn inte anges i ett enskilt fall.

På Skolverkets vägnar

Erik Janzon
Rättschef

Catharina Erikstam
Jurist

Handlingen är beslutad i Skolverkets
elektroniska ärende- och
dokumenthanteringssystem av:
Catharina Erikstam (Signerare) den
2024-04-10
Erik Janzon (avdelningschef) den 2024-
04-10.